

Landsalamander (*Salamandra salamandra*). (Foto De Fonseca)

In een vorig verslag hebben we er reeds op gewezen dat Grimonster voornamelijk een bosreservaat is, en dat zijn biotopen zeer goed op het omliggend landschap aansluiten. Dit bosmilieu en deze op 't eerste gezicht tamelijk alledaagse biotopen kunnen misschien de indruk wekken dat de faunistische en botanische inventarisatie er geen al te tijdrovende bezigheid is, en dat de kans er verrassende ontdekkingen te doen bijzonder klein is. Thans, na meer dan 3 jaar beheer komen we tot de vaststelling, dat elk jaar een nieuwe oogst van onverwachte waarnemingen heeft opgeleverd. Vorig jaar was het de ontdekking van een groep kleine hoefijzerneuzen (*Rhinolophus hipposideros*), het broeden van de ijsvogel (*Alcedo atthis*), en interessante bijzonderheden, die een vegetatiekundig onderzoek aan het licht bracht.

Deze ontdekkingen gaan uiteraard vaak gepaard met een sterkere activiteit, die zich uit door een opvallend toezicht op de diersoorten en het gebied, of bepaalde beheerswerken, zoals die aan de vroegere ijskelder van het Kasteel. Vooraleer deze te wijzigen moesten tijdens de winter de binnen- en buitentemperaturen en de vochtigheidsgraad worden opgenomen. Toen vaststond dat de plaats voor de vestiging van vleermuizen geschikt was kon men met de werken, die gelukkig niet al te omslachtig bleken, van start gaan: opruiming van puin, vervaardiging van een ladder om in de ronde kelder af te dalen, doorzagen van enkele tralies die de ijskelder afsloten; dit om de rechtstreekse toegang mogelijk te maken voor vleermuizen die met tegenzin hun vlucht onderbreken.

Maar zoals wij reeds bij het begin hebben gezegd, heeft ook 1978 voor verrassingen gezorgd. De eerste betrof de amfibieën, voornamelijk de salamanders. In 1976 had men in de omgeving van een poel een land- of vuursalamander (*Salamandra salamandra*) waargenomen. Anderzijds had de « Groupement des Jeunes Protecteurs de la Nature » van het Sint Rochuscollege ons in verschillende vochtige biotopen, niet ver van het reservaat, de aanwezigheid van salamanders gemeld. Voor de vinpootsalamander (*Triturus helveticus*) en de alpenwatersalamander (*Triturus alpestris*)

Grimonster

door J. HURDEBISE, Conservator

werd deze aanwezigheid niet alleen bevestigd, maar stelde men tevens vast dat zij in Grimonster goed vertegenwoordigd zijn. Wat de kikkers en padden betreft was de aanwezigheid van de bruine kikker (*Rana temporaria*) en de gewone pad (*Bufo bufo*) reeds lang gekend, maar deze van de vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*) kon bevestigd en gelocaliseerd worden. Bij gebrek aan tijd moest van verdere opzoeken worden afgezien, maar we zijn ervan overtuigd dat de zonderlinge amfibieënwereld van Grimonster, zowel wat de kikkers als de salamanders betreft, al zijn geheimen nog niet heeft prijsgegeven. Dit onderzoek is één van de taken die in 1979 vlijtig zullen worden voortgezet. Daarna zal het er op aankomen aan bedoelde waardevolle gebieden de grootste aandacht te besteden en enkele onder hen voor een geleidelijke uitdroging te vrijwaren.

Een andere verrassing heeft einde 1978 onze nieuwsgierigheid geprikkeld. In feite berustte alles op een samenloop van omstandigheden. Twee medewerkers van de groep die het beheer van het reservaat waarneemt, de Heren A. Lambotte en J. Berteau, hadden in Frans Lotharingen twee worpen van de wilde kat (*Felis sylvestris*) ontdekt en onderzocht: één in het riet aan de rand van de vijver, de andere in een boomholte. Op hun terugweg, ditmaal op enkele kilometers van Ferrières, werd de aandacht van A. Lambotte getrokken door een natuurlijke holte in een oude eik, waar hij tot zijn grote verbazing een wilde wijfjeskat met haar drie jongen aantrof. Toen hij echter drie dagen later opnieuw in de buurt kwam, vond hij helaas het wijfje dood langs de weg, overreden door een wagen. De jongen waren aan hun lot overgelaten en het kwam er op aan ze van een zekere dood te redden. J. Berteau adopteerde er twee, ikzelf nam het derde. De adjunkt-conservator G. Louis nam contact op met enkele deskundigen waaronder Prof. Condé van de Universiteit van Nancy. De dieren werden verzorgd en kregen de nodige inenting. Een van de wilde katten van J. Berteau stierf tamelijk spoedig, waarschijnlijk aan een tyfusaanval. De twee anderen, een mannetje en een wijfje waren niettegenstaande

ernstige verwickelingen vrij spoedig buiten gevaar. Na enkele maanden waren ze al flink uit de kluiten gewassen en ontpopten zich als bijzonder aanhankelijke en ongewoon sterke dieren. « Patte », het wijfje, begeleidde ons vrijwillig op al onze wandelingen door het woud en haar reïntegratie in haar natuurlijk milieu beloofde probleemloos te verlopen. « Sauvageon » het mannetje herstelde langzaam maar zeker van tijdelijke darmstoornissen.

Thans is echter alleen « Sauvageon » overgebleven. « Patte » wist spijtig genoeg aan onze waakzaamheid te ontsnappen en tijdens een onvoorziene nachtelijke wandeling onderging ze hetzelfde lot als haar moeder. Het gebeurde vlak voor onze deur, tot groot verdriet van onze kinderen, die haar zoals wij liefdevol hadden verzorgd.

We stellen er prijs op deze gebeurtenis in het Bulletin te vermelden omdat 3 houthakkers die in het reservaat kappingen uitvoeren, ons onlangs aan de hand van nauwkeurige inlichtingen hebben bevestigd, in juni een wilde wijfjeskat met twee jongen te hebben opgemerkt. Op het ogenblik dat we deze bijdrage schrijven belt A. Berteau op om ons mede te delen dat hij in Grimonster sporen heeft gevonden die afkomstig kunnen zijn van een wilde kat. Deze zeldzame kleine *Felis* soort die men tot voor enkele jaren uitgestorven waande, zou dus in het reservaat aanwezig zijn. Waarschijnlijk is het ook zo. Enerzijds

omdat de jongen die we verzorgd hebben niet ver van het reservaat werden aangetroffen, wat op de aanwezigheid van de soort in de omgeving van Ferrières wijst, en anderzijds omdat de verheugende aangroei van dit dier de laatste jaren in onze Belgische Ardennen werd vastgesteld (cf. werken van G. H. Parent).

Indien de aanwezigheid van de wilde kat in het reservaat bevestigd wordt kan « Sauvageon » misschien in Grimonster worden uitgezet, niettegenstaande de problemen die deze wederaanpassing aan de natuur met zich brengt. Afgezien van alle antropomorfisme, zal deze operatie met een bang hart gebeuren. Maar de wilde kat, die men in geen geval met de huis- of de verwilderde huiskat mag verwarren, speelt een belangrijke en nuttige rol in het evenwicht van het bos. Bovendien is de wilde kat, zoals G. H. Parent terecht beweert, een miskend dier. Wat er over bekend is wijst op « een groot aantal gedragingen en gewoonten die nergens beschreven staan ». Een tamelijk breed studieterrain ligt dus voor ethologisch onderzoek open. Deze soort is één van de meest waardevolle vertegenwoordigers van onze wilde fauna, een kostbaar element dat men verloren waande en zijn voortbestaan aan het zwijgzame woud te danken heeft. Het is onze taak de natuur bij deze redding een handje toe te steken door een betere kennis van het dier, zijn gedragingen, zijn natuurlijke woongebieden, en door een volledige bescherming van de soort en de meest karakteristieke gebieden waar zij nog voorkomt.

Nest van een muskusrat (*Ondatra zibethica*) in de vijver van Claire-Fontaine. (Foto A. Flausch)